

DATOS IDENTIFICATIVOS

Traballo social individual e familiar

Materia	Traballo social individual e familiar			
Código	O05G220V01505			
Titulación	Grao en Traballo Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	3	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	García Vázquez, Yolanda			
Profesorado	García Vázquez, Yolanda			
Correo-e	mariayolanda.garcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia destinada a ensinar ao estudante a metodoloxía de intervención do Traballo social de carácter individual-familiar de modo que, por unha parte, coñezan a súa historia e evolución desde as súas orixes ate a actualidade e, por outra, sepan aplicar os diferentes modelos de intervención individual-familiar para coñecer, analizar, diagnosticar, planificar, intervir e avaliar casos con individuos, familias, infancia e adolescencia			

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Capacidade para traballar e valorar de xeito conxunto con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades as súas necesidades, limitacións, dificultades, malestares e circunstancias
B2	Analizar situacións sociais obxecto de intervención, planificar, desenvolver, executar, revisar e avaliar a práctica do traballo social con persoas, familias, grupos, organizacións, e comunidades e con outros profesionais
B3	Traballar coas persoas para que sexan autosuficientes e con capacidade para manifestar as súas necesidades, desexos, puntos de vista e circunstancias
B4	Actuar preventivamente e na resolución das situacións de risco para a cidadanía, para si mesmo/a e para os colegas de profesión
B5	Administrar e ser responsable, con supervisión e apoio, da propia práctica dentro da organización
B6	Demostrar competencia profesional no exercicio do traballo social
C1	Establecer relacións profesionais co fin de identificar a forma máis adecuada de intervención
C2	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para axudarlles a tomar decisións ben fundamentadas achega das súas necesidades, circunstancias, riscos, opcións preferentes e recursos, considerando a diversidade cultural -e polo tanto a especificidade das minorías étnicas, culturais, lingüísticas...-, a existencia de promover a igualdade entre homes e mulleres, a necesidade de tender cara a unha sociedade ambientalmente sustentable e de defender os valores da paz
C3	Valorar as necesidades e opcións posibles para orientar unha estratexia de intervención
C4	Responder a situacións de crise valorando a urxencia das situacións, planificando e desenvolvendo accións para facer fronte ás mesmas e revisando os seus resultados

C5	Interactuar con persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades para conseguir cambios, para promover o desenvolvemento dos mesmos e para mellorar as súas condicións de vida por medio da utilización dos métodos e modelos de Traballo Social, facendo un seguimento con regularidade dos cambios que se producen co fin de preparar a finalización da intervención
C6	Preparar, producir, implementar e avaliar os plans de intervención co sistema cliente e os colegas profesionais negociando o fornecemento de servizos que deben ser empregados e revisando a eficacia dos plans de intervención coas persoas implicadas co fin de adaptalos ás necesidades e circunstancias cambiantes. Considerar os deberes éticos da profesión relativos ao sistema cliente a respecto da confianza, a proximidade, a afectividade, as relacións igualitarias, o respecto á diversidade cultural, etc
C7	Apoiar o desenvolvemento de redes para facer fronte ás necesidades e traballar a favor dos resultados planificados examinando coas persoas as redes de apoio ás que poidan acceder e desenvolver; en especial, no caso de mulleres (maltratadas, coidadoras habituais de persoas dependentes, enfermas mentais e con outras incapacidades...) e considerando as peculiaridades de Galicia en tanto que é un país con alta dispersión da poboación, agrupación territorial moi diferenciada entre o rural e os espazos urbanos, territorios abandonados e alto envellecemento da poboación (esixencia de maiores redes)
C8	Promover o crecemento, desenvolvemento e independencia das persoas identificando as oportunidades para formar e crear grupos, utilizando a programación e as dinámicas de grupos para o crecemento individual e o fortalecemento das habilidades de relación interpersoal; en especial con colectivos con diversidade multicultural (inmigración, emigración de retorno, minorías étnicas...) e coas mulleres, tendo en conta a súa marxinación historicamente condicionada no ámbito da participación social-cultural e nos órganos de decisión e poder (empowerment)
C9	Traballar cos comportamentos que representan un risco para o sistema cliente identificando e avaliando as situacións e circunstancias que configuran o devandito comportamento e elaborando estratexias de modificación dos mesmos
C10	Analizar e sistematizar a información que proporciona o traballo cotián como soporte para revisar e mellorar as estratexias profesionais que deben dar resposta ás situacións sociais emerxentes
C13	Defender as persoas, familias, grupos, organizacións e comunidades e actuar no seu nome se a situación o requirir
C15	Establecer e actuar para a resolución de situacións de risco previa identificación e definición da natureza da mesma
C17	Administrar e ser responsable do seu propio traballo asignando prioridades, cumprindo coas obrigacións profesionais e avaliando a eficacia do propio programa de traballo
C19	Xestionar e presentar historias e informes sociais manténdooos completos, fieis, accesibles e actualizados como garantía na toma de decisións e valoracións profesionais; con especial precaución a respecto do dereito dos usuarios e das usuarias á confidencialidade, ao segredo profesional e á protección de datos
C23	Traballar dentro de estándares acordados para o exercicio do Traballo Social e asegurar o propio desenvolvemento profesional utilizando coñecementos e técnicas profesionais como medio para xustificar decisións, reflexionando criticamente sobre as mesmas e utilizando a supervisión como medio para mellorar e avaliar o exercicio profesional
C24	Xestionar conflitos, dilemas e problemas éticos complexos identificando os mesmos, deseñando estratexias de superación e reflexionando sobre os seus resultados
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade reflexiva
D4	Comunicación oral e escrita nas linguas nativas
D6	Coñecemento da cultura propia da comunidade
D8	Capacidade de xestión da información
D9	Resolución de problemas
D10	Toma de decisións
D14	Habilidades nas relacións interpersoais
D15	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade
D16	Razoamento crítico
D17	Compromiso ético
D18	Aprendizaxe autónoma
D19	Adaptación a novas situacións
D20	Creatividade
D21	Liderado
D22	Iniciativa e espírito emprendedor
D23	Motivación pola calidade
D24	Sensibilidade cara a temas medio ambientais, igualdade entre home e mulleres, cultura da paz, etc.

Resultados previstos na materia

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación
e Aprendizaxe

1. Coñecer e valorar a importancia do traballo social directo e terapéutico con persoas e familias, a súa evolución dende as orixes ate a actualidade.	A1	B2	C3	D1
	A3	B3	C4	D2
		B4	C10	D3
			C13	D4
			C19	D6
			C23	D8
			C24	D15
				D16
				D17
				D18
				D23
				D24
4. Ter coñecementos e habilidades para manexarse profesionalmente na relación de axuda.	A2	B5	C1	D1
		B6	C2	D2
			C3	D3
			C4	D4
			C5	D6
			C6	D8
			C7	D9
			C8	D10
			C17	D14
			C23	D15
			C24	D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
				D23
				D24
5. Ser capaz de promover cambios favorables na vida dos individuos e as familias mobilizando os seus recursos internos e externos.	A2	B2	C6	D1
	A3	B4	C9	D2
	A4	B5	C13	D3
		B6	C15	D4
			C23	D6
			C24	D8
				D9
				D10
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
				D23
				D24
6. Ser capaz de aplicar os diferentes modelos de intervención para coñecer, analizar, diagnosticar e intervenir cos individuos e as familias.	A2	B1	C9	D1
	A3	B2	C13	D2
		B3	C23	D3
		B4	C24	D4
		B6		D6
				D8
				D9
				D10
				D14
				D15
				D16
				D17
				D18
				D19
				D20
				D21
				D22
				D23
				D24

Contidos	
Tema	
Introdución á materia.	Que é o traballo social individual e familiar. De que partes se compón a materia. Metodoloxía docente. Avaliación
TEMA 1: O traballo social individual: nacemento e evolución	Introdución á historia do traballo social individual e familiar. Nacemento e evolución do Case-work: M.E.Richmond, Hill, G.Hamilton, F.Hollis, H.H.Perlman.
TEMA 2: Modelos e estratexias de intervención con individuos e familias	Teorías que explican ao "individuo" e a "familia"/ Os modelos como guía para a acción profesional (Resumo)/Diferentes correntes e enfoques actuais no estudo da familia: A familia desde un enfoque de xénero/ O enfoque centrado nas persoas/O enfoque de dereitos/ o enfoque do empowerment e as fortalezas da familia./ Os modelos máis habituais na intervención individual e familiar: O modelo psico-social; o modelo sistémico; o enfoque do fortalecemento. A escucha activa/A Mirada/ O acompañamento e o Counselling como estratexias de intervención. A relación de axuda profesional individuo-familia. Estrutura básica do procedemento na intervención con individuos, familias e infancia.
TEMA 3: A familia como grupo terapéutico.	A familia: conceptualización/diversidade familiar/ características e funcións. O ciclo vital das familias. Roles familiares. Tipoloxías familiares no III milenio e características asociadas
TEMA 4: A familia segundo problemáticas específicas	Principais problemáticas que afectan as familias: impacto da crise económica, situación de risco de exclusión social ou exclusión social, negligencia, procesos de ruptura, violencia machista, violencia doméstica (malos tratos infantís-abuso sexual, violencia filio-parental, malos tratos a anciáns). Afrontamento dende o traballo social: dificultades e factores de protección.
TEMA 5: A infancia: conceptualización, intervención desde o traballo social e recursos asociados	A infancia: definición social e xurídica. A situación da infancia no mundo. A Adolescencia. O crecemento saudable dos nenos/as e adolescentes na familia. O sistema de protección á infancia e a adolescencia. Situacións de risco. Situacións de desamparo. Afrontamento dende o traballo social: dificultades e factores de protección na infancia e na adolescencia. Os programas de intervención familiar. O acollemento familiar. O acollemento residencial. A adopción. Menores en conflito coa lei/ Os centros de reeducación.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	40	60
Traballo tutelado	20	42	62
Actividades introdutorias	2	4	6
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	3	4
Exame de preguntas obxectivas	2	16	18

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte da docente, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado. Desenvolverase esta metodoloxía en gran grupo.
Traballo tutelado	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Poden incluír: resolución de casos prácticos, análise de materiais audio-visuais sobre un tema, simulación de casos reais (rol-playing), análise de textos, etc. Empregarase como complemento das clases teóricas de forma que poida implementarse ésta na práctica. Desenvolverase preferentemente en grupo mediano.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto, a reunir información sobre o alumnado e a presentar a metodoloxía docente, a avaliación e os contidos xenéricos da materia. Desenvolverase esta metodoloxía en gran grupo.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Os traballos realizados polo alumnado en grupo mediano será supervisados pola docente presencialmente na aula, ou a través do Campus remoto. Ademais o alumnado poderá solicitar titorías, previa cita, a través de correo electrónico, no despacho físico ou virtual da profesora.

Avaliación							
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe				
Traballo tutelado	Para os/as estudantes con modalidade asistencia (avaliación continua), as actividades prácticas realizadas na aula durante o curso serán avaliadas entre un 1 e 3 puntos podendo obter un total de 6 puntos entre o traballo na aula (15%) e a actividade autónoma (45%). Para o alumnado non asistencial (avalaición global) esta parte será realizada no exame da materia.	60	A1	B1	C1	D1	
			A2	B2	C2	D2	
			A3	B3	C3	D3	
			A4	B4	C4	D4	
				B5	C5	D6	
				B6	C6	D8	
					C7	D9	
					C8	D10	
					C9	D14	
					C10	D15	
					C13	D16	
					C15	D17	
					C17	D18	
					C19	D19	
					C23	D20	
					C24	D21	
						D22	
						D23	
						D24	
Exame de preguntas obxectivas	Para o alumnado con modalidade asistencial (avaliación continua) o exame final consistirá en preguntas tipo test da parte teórica (40 preguntas con 3 posibles respostas cada unha). Cada 3 respostas mal restan unha boa. A nota obtida no exame da parte teórica será o 40 % da nota total, obtendo un máximo de 4 puntos. As notas obtidas na parte práctica e na parte teórica só farán media si en cada parte se obtén unha nota igual ou superior á metade da máxima posible. Para o alumnado con modalidade non asistencial (avaliación global), que non poidan ou que opten por non asistir ás clases ou que pretendendo ser «estudantes asistentes» teñan máis de tres faltas na parte teórica e tres faltas na parte práctica da materia (grupos medianos), terán que demostrar -igualmente que o resto do alumnado- a adquisición das diferentes competencias da materia. Isto farano nunha única proba no exame final o día da convocatoria oficial cun valor de ata 10 puntos. Poderán obter 4 puntos en respostas da parte teórica da materia (exame tipo test) e outros 6 puntos en respostas sobre os contidos da parte práctica.	40	A1	B1	C1	D1	
			A2	B2	C2	D2	
			A3	B3	C3	D3	
			A4	B4	C4	D4	
				B5	C5	D6	
				B6	C6	D8	
					C7	D9	
					C8	D10	
					C9	D14	
					C10	D15	
					C13	D16	
					C15	D17	
					C17	D18	
					C19	D19	
					C23	D20	
					C24	D21	
						D22	
						D23	
						D24	

Outros comentarios sobre a Avaliación

A planificación do proceso de ensinanza-aprendizaxe concíbese como unha avaliación continua que esixe a participación do estudantado para o desenvolvemento das actividades a realizar ao longo do curso, en especial naquelas relacionadas coa adquisición de competencias relativas ao saber facer e ao saber ser (procedimentais e actitudinais) desenvoltas nos grupos medianos. Sendo así, esixiráselle ao alumnado a súa presenza nas actividades durante o curso -verificable con listas de asistencia- non podendo faltar a máis de 3 clases teóricas (Gran grupo) e 3 clases prácticas (Grupo mediano) durante o cuadrimestre dun total de 15 clases teóricas e 15 clases prácticas. Esixiráselle polo tanto un 80% de asistencia ás clases durante o cuadrimestre. Obviamente non serán consideradas "faltas de asistencia" a imposibilidade de asistir de xeito puntual por causas xustificadas: enfermidade, hospitalización, pasamento dun familiar próximo, realización dun exame noutro lugar, etc. Estas circunstancias débense certificar remitiendo á docente un xustificante de tal situación por Correo electrónico.

Esixírase que as persoas matriculadas nesta materia saiban escribir correctamente e sen faltas ortográficas (acentos gráficos e abreviaturas incluídas), que saiban ler comprensivamente, analizar e sintetizar así como resumir o lido ou escoitado nas aulas. Tamén se espera que saiban expresarse con corrección e dacordo co nivel que esixe un ciclo universitario, usando unha terminoloxía axeitada a este rexistro lingüístico. Todo isto constituirá parte da avaliación e, en todo caso, terá que reflectirse nos exercicios e no exame. O plaxio supón de inmediato o suspenso da materia.

RECUPERACIÓN 2ª OPORTUNIDADE. Como partes da materia superadas na 1ª oportunidade, non serán obxecto de avaliación na 2ª. De non ter superado a materia, ou algunha parte da mesma, as competens non adquiridos will avaliadas na 2ª oportunidade. No exame, a parte teórica e práctica desenvolverase de xeito similar que na 1ª oportunidade. Non se gardarán notas de ningunha parte da materia-teoría ou práctica- para o seguinte curso académico.

As datas oficiais dos exames da materia poden ser consultadas na páxina web da Facultade.

En consistencia co carácter inclusivo que caracteriza á Facultade de Educación e Traballo Social, esta guía poderá ser adaptada para atender as necesidades específicas de apoio educativo que presente o estudie adscrito ao programa PIUNE (PAT).

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Sagrario Segado Sánchez-Cabezudo, **Nuevas tendencias en Trabajo Social con Familias Una propuesta para la práctica desde el empowerment**, Ed. Trotta y UNED, 2011

Mónica de Martino (Org.), **TRABAJO SOCIAL CON FAMILIAS: DILEMAS TEÓRICO-METODOLÓGICOS, ÉTICOS Y TECNOPERATIVOS**, 1ª, Univ. de la República de Uruguay (y otros), 2020

NAVARRO PÉREZ, J.J. y MESTRE ESCRIVÁ, Mª V., **El marco global de atención al menor**, Tirant Humanidades, 2015

PICORNELL LUCAS, A.y PASTOR SELLER, E. (Coords.), **Políticas de inclusión social de la infancia y la adolescencia**, Grupo 5, 2016

Bibliografía Complementaria

Tomás Fernández García y Laura Ponce de León, **Trabajo social con familias**, 2ª, UNED y Ed. Académicas, 2019

ESCARTÍN, Mª J., y PALOMAR, M. y SUÁREZ, E., **Introducción al Trabajo Social. Trabajo social con individuos y familias**, Amalgama, 1997

AGUILAR IDÁÑEZ, M.J., **Trabajo social. Concepto y metodología**, Paraninfo y Consejo General del trabajo social, 2013

VISCARRET, J.J., **Modelos y métodos de intervención en Trabajo social**, Alianza Editorial, 2007

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Epistemoloxía do traballo social/O05G220V01204

Fundamentos dos servizos sociais/O05G220V01104

Introdución ao traballo social/O05G220V01105

Organización dos servizos sociais/O05G220V01205

Conceptos, teorías e métodos en traballo social/O05G220V01302

Habilidades sociais e de comunicación do traballo social/O05G220V01402

Outros comentarios

Recomendaranse materiais audiovisuais (en especial, documentais) e literatura durante o desenvolvemento da materia.

Esta materia enmárcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade da contorna e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).